

هنجاریابی آزمون SCL-90-R در دانش آموزان دبیرستانی، پیش‌دانشگاهی استان گیلان

*دکتر محمد جعفر مدبرنیا (MD)^۱ - دکتر حسین شجاعی تهرانی (MP h)^۲ - مهناز فلاحی (MSc)^۱ - دکتر مقصود فقیرپور (Ph D)^۲

*نویسنده مسئول: رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، بیمارستان شفا

پست الکترونیک: gmodaber@gums.ac.ir

تاریخ دریافت مقاله: ۸۸/۴/۹ تاریخ پذیرش: ۸۹/۳/۲

چکیده

مقدمه: پرسشنامه SCL_90-R برای غربالگری و تعیین اثر بخشی درمان به کار می‌رود. این آزمون وابسته به عوامل محیطی است. در جامعه ما در زمینه هنجاریابی آن کاستی‌هایی وجود دارد.

هدف: هنجاریابی آزمون SCL_90-R در دانش آموزان دبیرستانی، پیش‌دانشگاهی استان گیلان سال ۸۳-۸۲.

مواد و روش‌ها: در یک بررسی مقطعی، از میان ۱۵۳۹۴۸ دانش آموز با استفاده از نمونه‌گیری چند مرحله‌ای خوشه‌ای ۴۰۱۵ نفر انتخاب شدند و از برگردان فارسی SCL_90-R که در مطالعه اولیه ما روایی محتوایی قابل قبول و پایایی مناسب ($r=0/86$) داشت، برای بررسی استفاده شد. پایایی و روایی آن مشخص و جدول هنجار تهیه شد. داده‌ها با برنامه SPSS 11.5 پردازش و با آزمون‌های آماری مناسب تحلیل شد ($\alpha=0/05$).

نتایج: ۲۰۰۵ دختر و ۲۰۱۰ پسر، بیشترین تعداد ۱۲۴۲ نفر در کلاس سوم و ۱۳۴۱ نفر در گروه سنی ۱۷ سال بودند بیشترین ضریب پایایی با روش بازآزمایی ($r=0/93$)، دو نیمه کردن و آلفای کربناخ ($r=0/85$) در افسردگی یافت شد. بین نه عامل و ضرایب سه‌گانه همبستگی مشاهده شد ($r>0/50$).

بین نه بعد از SCL_90-R و مقیاس‌های پرسشنامه شخصیتی چند وجهی مینه سوتا (MMPI) همبستگی دیده شد که بیشترین همبستگی بین اضطراب و افسردگی SCL (90-R) با ضعف روانی در (MMPI) ($r=0/59$)، وسواس-اجبار و روان پریشی با اسکیزوفرنی ($r=0/58$) وجود داشت. همبستگی دو آزمون در سطح $\alpha=0/05$ معنی‌دار بود. بیشترین میانگین و انحراف معیار به ترتیب ۱/۵۸، ۰/۷۶ در دختران و ۱/۴۱، ۰/۷۱ در پسران در بُعد پارانوئید وجود داشت و میانگین و انحراف معیار شاخص شدت کلی علائم (GSI) به ترتیب ۱/۱۶ و ۰/۵۹ در دختران، ۰/۹۲ و ۰/۴۹ در پسران با اختلاف معنی‌دار آماری $\alpha=0/01$ دیده شد.

نتیجه‌گیری: برگردان جدید فارسی SCL_90-R اعتبار و پایایی قابل قبولی دارد و ابزار مناسبی برای بررسی روانی به‌طور کلی در دانش آموزان گیلانی است.

کلید واژه‌ها: تست‌های روانشناسی / دانش‌آموزان

مجله دانشگاه علوم پزشکی گیلان، دوره نوزدهم شماره ۷۵، صفحات: ۵۸-۶۵

مقدمه

مطالعه دیگری بیشترین ضریب آلفا را در بعد وسواس-اجبار در ۱۰۱ نفر دانشجویان انگلوساکسون و در بعد حساسیت بین فردی در ۱۰۴ دانشجوی آمریکای لاتین نشان داد (۶).

در یک بررسی که روی ۲۲۴۱ نفر (۴۹۳ زن-۱۷۸۴ مرد) در سنین ۶۰-۱۶ سال انجام گرفت، دامنه ضریب آلفا ۰/۷۸ تا ۰/۸۹ بود، بیشترین آن به افسردگی و کمترین آن به ترس مرضی و پرخاشگری اختصاص داشت و در اعتبار سازه ده عامل به دست آمد. جسمی‌سازی به عنوان عامل اول با ۲۳ سؤال و با ضریب بیش از ۰/۴ در نظر گرفته شد (۷).

مروری بر مطالعاتی که روی تحلیل عاملی SCL-90-R انجام شده است، نشان داد که ابهام موجود در بُعدیت و ضعف ثبات عامل در گروه‌هایی با تشخیص‌های مختلف، جنسیت و

بالین‌گران و محققین به‌طور معمول از پرسشنامه خودگزارشگری برای سرندی کردن علائم و پایش آثار مداخلات درمانی استفاده می‌کنند (۱).

پایایی و روایی دو ویژگی اصلی یک پرسشنامه است (۲) که تحت تاثیر عوامل محیطی، زبان، فرهنگ و قضاوت پاسخ‌دهندگان قرار می‌گیرد (۳). بنابراین پس از هنجاریابی مجدد به‌کارگیری آن در شرایط مذکور امکان‌پذیر خواهد شد (۴).

SCL_90-R یکی از پرسشنامه‌های خود گزارشگری است که برای اندازه‌گیری علائم روانشناختی کلی استفاده می‌شود.

نتایج یک مطالعه روی ۵۷۴ نفر از دانش‌آموزان فلسطینی بیشترین ضریب آلفا را در بعد سوماتیزاسیون نشان داد (۵).